

(1) και ἤτις ἄλλως τε οὐδὲν ἄλλο περιέχει εἰ μὴ ἀποδείξει τῶν ὁμοίων τὸ ἀκριβὲς ἐξηκριβώθη ἤδη. Οἱ Οὐγγροὶ καὶ οἱ Βούλγαροι λαοὶ Τσουδικῆς ἢ Φινίαις καταγωγῆς, ἦσαν συνδεδεμένοι διὰ στενῶν δετμῶν συγγεν εἰας μετὰ τῶν Χαζάρων. Τὰ Ῥωσικὰ χρονικά διδουσι ἀείποτε εἰς τοὺς Χαζάρους τὸ ὄνομα Οὐγγροὶ λευκοὶ, ὁ δὲ Ἰσταχρὺς, ὁ Ἴβν-Χαουκάλ καὶ ὁ Ἴβν-Φοζλάν ἀναφέρουσιν ὅτι οἱ Χαζάροι καὶ οἱ Βούλγαροι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὠμίλου γλῶσσαν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τινὲς τῶν Ἀνατολικῶν συγγραφέων καὶ ἰδίως ὁ τοῦ Δζιχάν - Νοума συνέδεσαν τοὺς Χαζάρους μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ ἔθνους καὶ διῆσχυρίσθησαν ὅτι τὴν αὐτὴν μετὰ τῶν Τούρκων ἐκέκτηντο γλῶσσαν· σημειωτέον ὅμως ὅτι παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τούτοις ἡ λέξις Τοῦρκος λίαν ἀόριστον ἔχει σημεσίαν, καθὼς ἀποδιδομένη εἰς ὅλους διαφόρους φυλάς. Ἐκτὸς τούτου οἱ Ἀρμένιοι διέκρινον ὑπὸ τὸ ὄνομα Χαζάροι τοὺς Τσουδικῆς καταγωγῆς λαοὺς, οὓς οἱ Ἕλληνες Σκύθας ἀπεκάλουν (2).

Οἱ Βερτάσσοι ἢ Βερτάς, οἵτινες φαίνεται ὅτι ἀπετέλουσαν κλάδον τινὰ τοῦ Χαζαρικοῦ ἔθνους, κατώκουν ἐπαρχίαν τινὰ ὁμώνυμον καὶ ἐχρησίμευσον ὡς σύνδεσμος μετὰ τῶν Χαζάρων καὶ τῶν Βουλγάρων. Ὁ Mirkhond ἀποδίδει εἰς τὸν Κούμαριν, υἱὸν τοῦ Ἰάρεθ, δύο υἱοὺς καλουμένους Βουλγάρ καὶ Βερτάς (3), ὁ δὲ Χατζῆ Κάλφας ἀναφέρει ὅτι Βαρτάς καλεῖται ἐπαρχία τις τῶν Χαζάρων. Ὁ Ἴβν-Φοζλάν λέγει ὅτι ὁ λαὸς οὗτος συνέκειτο ἐκ δύο φυλῶν, ὧν ἡ μὲν κατώκει παρὰ τὰ ἔργα μεθόρια τοῦ Ghouz οὐ μακρὰν τῆς Βουλγαρίας ὑπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Βουλγάρων, ἡ δ' ἑτέρα ἐγγὺς τῶν Τούρκων (Χα-

(1) D'Hosson, *Voyage d'Aboul-el-Cassin*, p. 35.—Σ. Σ.

(2) Dubois de Montpereux, *Voyage autour du Caucase*, tom. II p. 25.—Σ. Σ.

(3) De Hammer, *Sur les Origines russes* extrait des manuscrits orientaux p. 59.—Σ. Σ.